

Kemijärven kaupunki/
Kaavoituspalvelut
kirjaamo,
PL 5, 98101 Kemijärvi
kirjaamo@kemijarvi.fi

Asia: Yli-Kemin kalatalousalueen lausunto Kemijärven Kapustan Punaslampien pumppuvoimalan kaavaluonnoksesta.

Viite: Kuulutus 156/2025

Osallisuudet

Yli-Kemin kalatalousalue on viranomainen, jota ei ole tunnistettu kaavassa, eikä alueelta ole pyydetty lausuntoa. Kiinnitämme Kemijärven kaupungin huomiota osallisten määrittämisen tarkkuuteen.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, VAT

Kaavaselostuksessa on referoitu VAT-tavoitteita (14.7.2017), mutta kaavassa ei ole tunnistettu elinympäristöjen heikkenemistä eikä metsä-, suo- ja vesialueiden menettämistä. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on keskeinen valtakunnallinen tavoite, jota kaava ei huomioi.

Selvitykset

Selvitykset eivät olleet nähtävillä, joten niiden laadintaan tai oikeellisuuteen ei ole mahdollista ottaa kantaa. Kaavan tulee perustua julkisiin selvityksiin, eikä sitä voida hyväksyä ilman niiden julkipanoa.

Vesien tilan selvitykset

Alueen (2^{km}vaikutusalue) pienvedet sekä lähteet ja tihkupinnat tulee kartoittaa ja niiden tila arvioida myös vesienhoitokriteerien osalta. Tilaluokat on määritettävä ja vaikutukset vesistöihin arvioitava. Vesikasvillisuus, rantavyöhykkeet, syvänteet, piilevät, kalasto sekä avovesien eläimistö on selvitettävä ennen kaavan hyväksymistä. Avovesien eläimistö tulee myös arvioida.

Alueen ominaispiirteet määrittävät sen, voidaanko sinne rakentaa – ei niin kuin kaupunki esittää, häivyttämällä luonto teollisen toiminnan tieltä.

Vesistövaikutukset

Kaavaratkaisu osoittaa imuputkien tulevan kesävedellä noin 1 m syvyyteen (eteläinen) ja noin 3 m syvyyteen (pohjoinen). Kummatkaan ratkaisusta eivät ole toteuttamiskelpoisia, sillä ne jäävät keväällä kuiville.

Vesistövaikutuksia vesimuodostelmien kaikkiin tilaluokkiin ei ole arvioitu, joten kaava on palautettava valmisteluun.

Kalastovaikutukset/vaikutukset kalankasvatukselle

Kaavassa ei ole arvioitu vesistö-, kalastus- eikä kalankasvatukseen kohdistuvia vaikutuksia. Lisäksi nahkiaisselvitykset puuttuvat, vaikka alueella esiintyy sekä pikkunahkiaisia että nahkiaisia.

Kaavaselvitykset ovat verrattavissa Ailangantunturin pumppuvoimalan YVA-menettelyyn, sillä ne on laadittu yhtä puutteellisesti tai jopa ilman perusteellista selvittämistä. Kaava tulee palauttaa valmisteluun.

Hyönteisselvitykset

Kaavassa mainitaan hyönteisselvitysten lisääminen vasta vuonna 2025, mikä ei ole hyväksyttävää. Selvitykset tulee tehdä ennen kaavan hyväksymistä, ja niiden on katettava seuraavat osa-alueet:

- **Vesihyönteiset:** tutkittava kattavasti alueen virtavesistä ja seisovista vesistä.
- **Sudenkorennot:** tutkimukset tehtävä suo-, puro- ja lampialueilla.
- **Päiväperhoset:** koko kaava-alueen päiväperhoslajisto selvitettävä.
- **Yöperhoset:** koko kaava-alueen yöperhoslajisto selvitettävä.
- **Pohjaeläimet:** virtavesien, lähteiden ja lampien pohjaeläimet selvitettävä ennen kaavan hyväksymistä.
- **Sääsket:** kaavaselvityksiä täydennettävä sääskilajiston osalta.

Kriisin kestävyys/onnettomuustilanneselvitys

Kaavassa ei ole esitetty, miten laitos toimisi tilanteessa, jossa Seitakorvan voimala poistuu käytöstä tai pato murtuu. Tällöin vedenpinta alenisi putken kohdalla noin 25 metriä, jolloin voimala jäisi kuiville. Voimala ei ole kriisinkestävä, vaikka suunnittelun aikajänne on todennäköisesti yli 10 vuotta.

Kaavaratkaisu

M-alueet

Kaupunki ei ole perustellut ratkaisuaan varata metsätaloudelle suuria alueita kaavan alueelta. Kaavaratkaisu ei perustu selvityksiin eli selvityksiä ei ole otettu huomioon ratkaisua tehtäessä. Puroille ei ole jätetty suojavyöhykettä, joten kaava on luontodirektiivin vastainen.

E-alueet

Lampien luonnontilan menettämistä ja aiheutuvaa luonnontuhoa ei ole arvioitu. Kaavan tulee perustua selvityksiin, jotka on salattu. Selvitysten puuttuminen, tekee kaavasta lainvastaisen.

Vesistövaikutukset

Kaavassa esitetty ratkaisu johtaisi liejuveden purkautumiseen alapuoliseen vesimuodostelmaan, mikä heikentäisi sen tilaluokkaa niin, ettei lupaa voitaisi myöntää. Tilaluokan tai sen osan heikkeneminen on ehdoton este luvan myöntämiselle.

Seitakorvan vesimuodostelman tila

Seitakorvan vesimuodostelman tilaluokka ja vaikutukset siihen puuttuvat arviosta. Heikennetäänkö huonossa tilassa olevaa vai miten kaava vaikuttaa alapuoliseen veteen? Vaikutukset on kuitattu lyhyesti niitä arvioimatta.

Pohjavesialueet

Pohjavesialueen merkinnät eivät täytä kaavalle asetettuja vaatimuksia. Sininen aaltoviiva aluumerkintänä ja pv-merkintä kiinni viivaan on oikea merkintä. Kaavaratkaisun perusteella kaavalla on erittäin haitallisia vaikutuksia pohjavesiin eikä sitä tule hyväksyä.

Pohjavesivaikutuksia ei ole selvitetty, eikä EN-alueen pohjavesistä ole esitetty tietoja. Pohjaveden pinnan, laadun ja virtausten selvittäminen on välttämätöntä, jotta voidaan arvioida kaavaratkaisun vaikutukset pohjavesiin.

On myös selvitettävä, ovatko lammet ja tihkupinnat pohjavesivaikutteisia ja siten suojeltuja luontotyyppejä. Lisäksi tulee arvioida, onko pohjavesialueella vaikutuksia Punaslampien alueelle ja tarvitaanko e-lisämerkintä. Kaavan sisällöstä ei käy ilmi, onko pohjavesialueiden rajat tarkastettu lain mukaisesti tai ovatko ne vaarassa.

Vaihtoehdot

Kaavassa ei ole esitetty vaihtoehtoja, vaan ainoastaan kaksi purku-/imureitin paikkaa. Voimajohtojen vaihtoehtoja ei ole arvioitu. Rakennusoikeudet on määriteltävä tarkasti, eikä epämääräinen esitystapa ole hyväksyttävä.

Rakennusoikeus

Koska kaava oikeuttaa rakentamiseen, siihen on osoitettava selkeät rakentamisalueet ja niille määritettävä rakennusoikeudet sekä arvioitava

rakentamisen vaikutukset. Esitetty 500 kem² lampien alueelle on yleiskaavatasollakin liian epämääräinen. Rakentamiseen oikeuttavat kyläyleiskaavat ovat hyvä esimerkki siitä, miten alueille voidaan osoittaa rakentamista, ja niissäkin hylkäysaste hallinnollisissa käsittelyissä on korkea. Yleiskaava ei vapauta velvoitteesta määritellä rakennusoikeuksia ja arvioida vaikutuksia.

Lopuksi

Kaupunki suunnittelee voimalan rakentamista metsään ja järveen, mutta kaava ei perustu riittäviin selvityksiin eikä täytä lain vaatimuksia. Voimalan ja metsätalouden yhteisvaikutuksia vesiin ja kalastoon ei ole arvioitu, mikä tekee kaavasta selvästi toteuttamiskelvottoman ja palautettavan valmisteluun.

On huomioitava, että YVA-menettelyssä tehdään YVA-tasoiset selvitykset, kun taas yleiskaavassa – erityisesti rakentamiseen oikeuttavassa yleiskaavassa – tulee laatia selvitykset asemakaavatasoisella tarkkuudella. Tarkkuus kasvaa YVA:sta kaavoihin, eikä samat selvitykset ole riittäviä. Kaavoitusviranomaisena kaupunki (elinvoimalautakunta) vastaa selvitysten riittävydestä.

Lisäksi metsäpurot ovat suojeltu luontotyyppi, mutta niiden suojelu on jätetty merkitsemättä kaavaan. Kaava ei perustu asianmukaisiin selvityksiin, ja kaavaratkaisu on selvästi toteuttamiskelvoton.

Varaamme oikeuden täydentää lausuntoamme myöhemmin.

Kunnioittaen

Kemijärvellä

22.12.2025

Kari Kivelä
hallituksen puheenjohtaja

Anna-Leena Inkerö
toiminnanjohtaja

Yli-Kemin kalatalousalue

Varastotie 2

96320 Rovaniemi

www.ylikeminkalatalousalue.fi

p. +35840 5500 527

anna-leena.inkero@lappikk.fi

Y-tunnus: 2992594-7